

Hulpmiddelen- en ervaringskoffers

Basiszorg en ondersteuning 2025-2026

BK3_02.09

De leerlingen handelen volgens de professionele gedragscode.

Beheersingsniveau: toepassen

BK3_02.09.01

De leerlingen gaan respectvol om met anderen binnen een professionele context.

- diverse werkcontexten: bij cliënten in de setting thuis- of gezinszorg, in residentiële settings en kinderopvang (residentiële zorg, thuisverpleging, thuiszorg, gehandicaptenzorg, ziekenhuissector, palliatieve zorg, revalidatie, kinderopvang...)
- taken en rollen van andere (zorg- en ondersteunings-)actoren
- professionele relatie (inclusief scheiding beroepscontext - privé)
- vertrouwensrelatie
- het zorg- en ondersteuningsplan
- het kindvolgsysteem

BK3_02.09.02

De leerlingen handelen volgens deontologische principes.

- verantwoordelijkheidszin
- privacy van cliënten
- beroepsgeheim

BK3_02.09.03

De leerlingen informeren cliënten over hulpmiddelen en ondersteuningsinstanties.

- veel voorkomende zorg- en ondersteuningsvragen

BK3_02.09.04

De leerlingen gaan op empathische wijze om met cliënten.

- visie op zorg, holistische visie op de mens: de generalistische benadering in zorg en ondersteuning, kwaliteit van leven, pedagogisch raamwerk
- afstand en nabijheid, aandacht
- welbevinden en betrokkenheid
- zorgnood
- draaglast en draagkracht
- geen waardeoordeel
- empowerment
- onvoorwaardelijke positieve aanvaarding
- cultuursensitief handelen

Opvoeding en begeleiding 2025-2026

BK3_02.09

De leerlingen handelen volgens de professionele gedragscode.

Beheersingsniveau: toepassen

BK3_02.09.01

De leerlingen gaan respectvol om met anderen binnen een professionele context.

- diverse werkcontexten: bij cliënten in de setting thuis- of gezinszorg, in residentiële settings en kinderopvang (residentiële zorg, thuisverpleging, thuiszorg, gehandicaptenzorg, ziekenhuissector, palliatieve zorg, revalidatie, kinderopvang...)
- taken en rollen van andere (zorg- en ondersteunings-)actoren
- professionele relatie (inclusief scheiding beroepscontext - privé)
- vertrouwensrelatie
- het zorg- en ondersteuningsplan
- het kindvolgsysteem

BK3_02.09.02

De leerlingen handelen volgens deontologische principes.

- verantwoordelijkheidszin
- privacy van cliënten
- beroepsgeheim

BK3_02.09.03

De leerlingen informeren cliënten over hulpmiddelen en ondersteuningsinstanties.

- veel voorkomende zorg- en ondersteuningsvragen

BK3_02.09.04

De leerlingen gaan op empathische wijze om met cliënten.

- visie op zorg, holistische visie op de mens: de generalistische benadering in zorg en ondersteuning, kwaliteit van leven, pedagogisch raamwerk
- afstand en nabijheid, aandacht
- welbevinden en betrokkenheid
- zorgnood
- draaglast en draagkracht
- geen waardeoordeel
- empowerment
- onvoorwaardelijke positieve aanvaarding
- cultuursensitief handelen

Opvoeding en begeleiding D/2024/13.758/279

LPD 1

De leerlingen spelen vanuit een holistische, dynamische en emancipatorische mensvisie in op behoeften en signalen van kinderen.

Tweede graad: Mensvisie (II-MaWe-da LPD 1+), belevingsgericht handelen (II-MaWe-da LPD 2)

Wenk: Leerlingen leren pedagogisch en belevingsgericht handelen bij kinderen in een professionele context. Met behulp van casussen en reflectieopdrachten kan je leerlingen verschillende behoeften leren onderscheiden en herkennen:

- lichamelijke behoeften en signalen: behoefte aan eten, drinken, rust, slaap, beweging en signalen van ziek-zijn of verontrustend gedrag ...;
- basisbehoeften: behoefte aan affectie, veiligheid, duidelijkheid, continuïteit, de behoefte om zichzelf als kundig te ervaren en de behoefte aan zingeving en morele waarden;
- socio-emotionele behoeften: het herkennen en helpen verwoorden van gevoelens, het zien van probleemgedrag en conflicten, aandacht voor het ritme van het kind, oppikken van verontrustende signalen.

Wenk: Via casuïstiek en observatieopdrachten (LPD 3) kan je leerlingen bewust maken van de behoeften en hoe deze elkaar beïnvloeden.

Gezondheidszorg D/2024/13.758/264

LPD 1

De leerlingen handelen belevingsgericht vanuit een holistische, dynamische en emancipatorische mensvisie in functie van het opbouwen van een professionele zorgrelatie.

Tweede graad: Mensvisie (II-MaWe-da LPD 1+), belevingsgericht handelen (MaWe-da LPD 2)

Wenk: Leerlingen leren vanuit een empathische basishouding belevingsgericht handelen en samenwerken met cliënten en hun sociaal netwerk. Met behulp van casussen en reflectieopdrachten kan je leerlingen in functie van het verlenen van een persoonsgerichte basiszorg (LPD 33) aandacht leren hebben voor

- de individuele fysieke en socio-emotionele behoeften, noden en gewoonten van elke cliënt;
- de richting die de cliënt zelf aangeeft in zijn leven en aan de zorg (emancipatorische mensvisie);
- de noden en behoeften van het sociaal netwerk van de cliënt;
- het afstemmen van de zorg op de totale persoon;
- het bevorderen van zelfredzaamheid, zelfstandigheid en empowerment (LPD 5);
- het sensitief zijn voor diversiteit (LPD 20).

Wenk: Je kan dit doel theoretisch onderbouwen vanuit de professionele zorgrelatie (LPD 14) en het professioneel agogisch handelen (LPD 20).

Wenk: Via casussen en observatieopdrachten (LPD 3) kan je met leerlingen werken rond belevingsgericht handelen in een professionele zorgrelatie. Via stage leren leerlingen dat dit het fundament vormt voor persoonsgerichte zorg.

LPD 20

De leerlingen lichten het professioneel agogisch handelen toe op het vlak van

- het ondersteunen van het psychosociaal welbevinden,
- het bevorderen van empowerment en zelfredzaamheid;
- het omgaan met diversiteit;
- educatieve ondersteuning;
- het creëren van een stimulerende en compenserende omgeving.

Wenk: In samenhang met leerplandoel 14 vormt dit doel de theoretische onderbouw voor leerplandoelen 1 en 5.

Wenk: Je kan het professioneel agogisch handelen toelichten vanuit de kapstokken steunen, samenwerken en stimuleren.

Wenk: Bij het ondersteunen van het psychosociaal welbevinden kan je bv. denken aan het creëren van een veilig milieu, het onderhouden van een professionele zorgrelatie, het werken met vertrouwenspersonen, het herkennen en omgaan met weerstanden, de aandacht voor de draaglast en draagkracht van de zorgverlener, het ondersteunen van de cliënt en zijn sociale omgeving vanuit de aandacht voor het evenwicht tussen afstand en nabijheid, aandacht voor de loyaliteit van de cliënt t.a.v. zijn sociaal netwerk ...

Wenk: Je maakt leerlingen bewust van het belang van 'patient empowerment' of het proces dat leidt tot een gelijkwaardige relatie tussen cliënt en zorgverstrekker, in wederzijds respect. In functie van het bevorderen van zelfredzaamheid kan je leerlingen met aandacht voor empowerment via casussen laten oefenen op

- het bepalen van zelfredzaamheidsdoelen en zorgprioriteiten;
- het opzoek gaan naar (informatie over) hulpmiddelen.

Wenk: Bij educatieve ondersteuning van cliënten kan je denken aan

- duiding of advies geven bij verstrekkingen of zorghandelingen;
- adviezen over gezondheidsbevordering en preventie

Je kan in functie van het educatief ondersteunen van cliënten in samenhang met andere doelen via casussen werken rond concrete thema's, bv. diabetes in samenhang met leerplandoel 31, medicatie in samenhang met leerplandoel 33 ...

Wenk: In samenhang met leerplandoelen 1 en 39+ heb je aandacht voor de diversiteit van cliënten. Je leert de leerlingen alert zijn voor verschillen die er zijn qua leeftijd, opleidingsniveau, sociale en culturele achtergrond of gezondheidsprofiel. Ook de noden, wensen, voorkeuren, motivaties of gedragspatronen van cliënten kunnen variëren. Inzicht verwerven in deze specifieke elementen en handvatten aangereikt krijgen om ermee om te gaan zijn essentieel om persoonsgerichte zorg op maat te kunnen bieden. Bij het uitschrijven van casussen kan je aandacht hebben voor verschillende aspecten van diversiteit die eigen zijn aan een bepaalde zorgcontext, bv. seksuele diversiteit of cultuursensitieve zorg ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het ondersteunen van het welbevinden van het sociale netwerk van de cliënt, bv. met behulp van het SOFA-model (mantelzorgers) of het model van Triadisch werken. Je kan leerlingen laten kennismaken met organisaties waar mantelzorgers terecht kunnen voor informatie en hulpvragen.

Wenk: Bij het creëren van een stimulerende en compenserende omgeving kan je denken aan tips, aandachtspunten of voorbeelden met betrekking tot architectuur en inrichting, aan een betekenisvolle dagbesteding, aan maatschappelijke participatie, aandacht voor cultuur ...

Extra: Het vlaggensysteem is een zinvolle methodiek om in concrete situaties te reflecteren over (seksueel) grensoverschrijdend gedrag van cliënten.

LPD 29**De leerlingen lichten een visie op kwaliteitsvol leven, wonen en zorg en de impact op zorgprocessen toe.**

Tweede graad: begrippen gezondheid (definitie WHO), gezondheidsbevordering (II-MaWe-da: LPD 15); mensvisie (II-MaWe-da: LPD 1+); menselijk functioneren vanuit een totaalvisie (II-MaWe-da: LPD 18)

Wenk: Via dit doel onderbouw je leerplandoelen 1, 2, 5 en 7.

Wenk: Je kan kiezen tussen verschillende referentiekaders om visies op kwaliteitsvol leven en wonen en zorg toe te lichten. Vaak integreren deze kaders de visie op kwaliteitsvol leven en wonen met een visie op zorg. Binnen de visie op kwaliteitsvol leven en wonen is er aandacht voor het creëren van een stimulerende en compenserende omgeving voor de bewoners.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de evolutie die de zorg doorheen de tijd doormaakte: van een visie van een taak- of probleemgerichte zorg naar een meer generalistische en relationele benadering van zorg waarbij wordt verwacht dat professionals zorg en ondersteuning bieden die gericht is op kwaliteit van leven, op het ondersteunen van personen met een zorgbehoefte in hun functioneren, leven en participeren in de samenleving. Zowel de behoeften van de cliënt (persoons- en behoeftegerichte zorg) als die van zijn naaste omgeving staan hierbij centraal. De gehanteerde visie vindt een vertaalslag in het zorgproces.

Basiszorg en ondersteuning D/2024/13.758/298**LPD 1****De leerlingen handelen belevingsgericht vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie.**

Tweede graad: Holistische houding; emancipatorische benadering; assen van diversiteit; belevingsgerichte houding; informeren naar wensen en behoeften; ICF; patronen van Gordon (II-ZoWe-a LPD 1+, 2+)

Wenk: Belevingsgericht en holistisch handelen wordt in een nieuwe, professionele, context toegepast. Vanuit een belevingsgerichte en respectvolle houding wordt de aandacht gevestigd op de autonomie van de cliënt als volwaardig betrokken persoon.

Wenk: De leerlingen lichten toe hoe ze belevingsgericht en holistisch werken in de praktijk gestalte geven en handelen ernaar. Het belang van het belevingsgericht werken binnen een professionele relatie krijgt een centrale plaats en wordt aangebracht in samenhang met verschillende andere doelen. De leerlingen gaan na hoe ze bij het uitvoeren van verschillende technische handelingen aandacht besteden aan het belevingsgericht werken. Ze passen de verschillende aspecten toe en kunnen toelichten hoe ze zichtbaar zijn voor anderen.

Wenk: Binnen een zorg- en ondersteuningscontext spreekt men vaak van warme zorg voor cliënten. Een belevingsgerichte aanpak is een concretisering van die warme zorg. Er kunnen daarvoor verschillende referentiekaders worden gebruikt. Belangrijk is dat je steeds met hetzelfde kader blijft werken binnen de studierichting.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met algemene principes van gezondheidsbevordering (LPD 17). In dat doel zullen de leerlingen de systematiek van de patronen van Gordon of ICF hernemen om die holistische kijk waar te kunnen maken en geen aspecten van de cliënt buiten beeld te houden.

Wenk: Je kan leerlingen bijbrengen dat ze in de verschillende professionele contexten een sterk uiteenlopende groep cliënten kunnen ontmoeten. Dat vraagt een grondhouding van openheid voor diversiteit. Je gaat op zoek naar objectiveerbare criteria die de leerlingen houvast bieden om voldoende rekening te kunnen houden met diversiteit. Dat kan verschillen naargelang de context. Je kan de assen van diversiteit (gender, overtuiging, sociale klasse, cultuur ...) in die uiteenlopende contexten toepassingsgericht gebruiken en leerlingen uitdagen na te denken over hun openheid rond diversiteit. De leerlingen moeten ervaren dat diversiteit geen statisch gegeven is maar dat verschillende maatschappelijke evoluties ervoor zorgen dat ze zich steeds opnieuw moeten aanpassen. Daartoe kan je het kader van het kruispuntdenken gebruiken. Het nodigt uit tot inclusief denken waarbij het indelen van mensen in vakjes achterwege wordt gelaten. De leerlingen nemen een open houding aan waardoor ze aangeven te willen groeien in diversiteit. Ze interesseren zich voor wat mensen belangrijk vinden en zijn bereid hun handelen daarop in te stellen als dat professioneel en/of intermenselijk wenselijk is. De leerlingen maken hun groei in diversiteit zichtbaar in de wijze waarop ze hun taken verrichten en in interactie gaan met cliënten.

Wenk: Je biedt dit leerplandoel aan in samenhang met reflecteren (LPD 13) zodat leerlingen zich in alle omstandigheden ook bewust worden van het belang van die begrippen als onderdeel van kwaliteitsvol werken. Je maakt ook samenhang met de verschillende uitvoerende handelingen zoals maaltijden bereiden (LPD 23), reinigen en onderhouden van leefomgeving (LPD 26), ondersteunen bij administratieve handelingen (LPD 27) maar ook met de leerplandoelen die het pedagogisch handelen vormgeven (LPD 28).

LPD 21

De leerlingen verwijzen de cliënt bij veel voorkomende zorg- en ondersteuningsvragen en vragen met betrekking tot hulpmiddelen door naar relevante hulpinstanties.

Wenk: Nadat de leerlingen voldoende de verschillende diensten van de organisatie hebben leren kennen, kunnen zij een interne doorverwijzing doen wanneer de cliënt een vraag naar ondersteuning heeft. Het gaat o.m. om de receptie, de wasserij, de keuken en andere voorzieningen. Ook de verantwoordelijke van de dienst of afdeling kan worden aangesproken. Het gaat niet om doorverwijzing naar diensten die o.m. via de sociale kaart beschikbaar zijn.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met observeren (LPD 3). De leerlingen wachten niet tot de cliënt iets vraagt. Ze anticiperen op wensen en behoeften die ze opmerken, aftoetsen bij de cliënt en/of discreet durven bespreekbaar maken.

LPD 28

De leerlingen brengen wensen en behoeften, beperkingen en mogelijkheden van cliënten in verschillende levensfasen in kaart.

Duiding: Er wordt een gestructureerd referentiekader gebruikt om wensen en behoeften, beperkingen en mogelijkheden in kaart te brengen. Daarbij houdt men rekening met de verschillende levensfasen waarin kinderen of volwassenen zich bevinden. Het verzamelen van deze gegevens moet de opstap naar interventies of (ped)agogisch handelen op een gerichte wijze mogelijk maken.

Wenk: Je kan dit leerplandoelen aanreiken in samenhang met een holistische kijk op de mens (LPD 1).

Wenk: Bij aanvang van de derde graad hebben de leerlingen nog nood aan het volgen van een leidraad. Doorheen de graad groeien ze naar een houding waarbij ze steeds meer spontaan nieuwe behoeften of belemmeringen in kaart brengen zodat dat een dynamisch gebeuren wordt. Dit leerplandoel kan je aanbieden in samenhang met observeren en rapporteren (LPD 3).

